ABORDAREA DIDACTICĂ ÎN PROCESUL DE RECEPTARE A TEXTULUI DIN PERSPECTIVA METODOLOGIEI RLS

CZU: 37.091.3:811.135.1`243`42 https://doi.org/10.59295/msdl2025.06

Marcel BÂLICI,

lector univ. dr., USM, Chișinău, Republica Moldova

Mădălina BÂLICI,

as. univ., USM, Chișinău, Republica Moldova

Abstract

The research approaches the process of text reception from the perspective of the RLS methodology. The structure of the work is presented in two compartments: a) adapted methodology, ℄ommunicating vessels"of didactics; b) reception of various types of texts - prose (narrative, descriptive, argumentative and functional), but also lyrical texts (presented, mainly, to users who do in-depth studies at the Faculty of Letters) from the perspective of various approaches. Thus the first part is a reflection of the didactic experiences proposed by P. Torresan, are presented at the level of reception. didactics, of conceptualization of insertion in learning strategies, of variations of learning methods, and the valorization of previous professional experience completes / configures the proposed methodological system by validating the new lements of study methods.

The second part of the paper refers to the action structures of receiving a text (especially lyrical texts). The proposed approaches contain aspects of examining and interpreting the text from the perspective of the intrinsic value/coherence of the text (lexical elements, acquisition of new words, the contextual role of lexemes, the topic of words in expressing the idea from a denotative and connotative perspective, the suggestion of the lyrical self-state derived from the correlation system: theme/motives/ images. The second aspect of exploring the value of the text is coherence, which involves making extratextual connections: interdisciplinary approach.

Keywords: *oral production, methodology, communication skills, receptive skills, didactic approach*

Rezumat

Cercetarea abordează procesul de receptare a textului din perspectiva metodologiei RLS. Structura lucrării este prezentată pe două compartimente: a) metodologie adaptată, „vase comunicante” ale didacticii; b) receptarea diverselor tipuri de texte – proză (narative, descriptive, argumentative și funcționale), dar și a textelor lirice (prezentate, preponderent, utilizatorilor care fac studii aprofundate la Facultatea de Litere) din perspectiva diverselor

abordări. Astfel prima parte este o reflectare a experiențelor didactice propuse de P. Torresan, sunt prezentate la nivel de receptare didactică, de conceptualizare a inserării în strategiile de învățare, de va riații ale metodelor de învățare, iar valorificarea experienței profesionale anterioare completează / configurează sistemul metodologic propus prin validarea noilor elemente ale metodelor de studiu.

A doua parte a lucrării se referă la structurile acționale de receptare a unui text (în special a textelor lirice). Abordările propuse conțin aspecte de examinare și interpretare a textului din perspectiva valorii intrinseci/ coerența textului (elementele de lexic, achiziționarea noilor cuvinte, rolul contextual al lexemelor, topica cuvintelor în exprimarea ideii din perspectivă denotativă și conotativă, sugestia stării eului liric derivată din sistemul de corelare : temă/ motive/ imagini. Al doilea aspect al explorării valorii textului este coerența , care implică realizarea conexiunilor extratextuale: abordare interdisciplinar.

Cuvinte-cheie: *producere orală, metodologie, competențe de comunicare, abilitate de receptare, abordare didactică*

1. Variații adaptate și corelări conceptuale ale metodelor de receptare a mesajului scris

Din punct de vedere metodologic o publicație periodică de referință este revista ITALS (Italiana ca limbă străină: Bollettino ITALS, iunie, 2025). Directorul științific al acestei publicații metodicoștiințifice Paolo Torresan propune în numărul din iunie 2025 mai multe Modele metodice care s-ar putea adapta la formarea competenței de receptare a textului într-o limbă străină (RLS – în cazul nostru).

A. Metoda tabelelor complementare.

Algoritmul propus utilizatorilor poate avea următoarea configurare:

- Utilizatorilor li se oferă un text scris (pentru această metodă ar fi mai oportun un text care conține un fir narativ – Sugestie: Domeniul „Programul zilei”)
- Utilizatorii vor citi atent textul și vor completa tabelul care va conține informații parțiale despre textul receptat.
- Aceeași activitate o vor realiza și echipa a doua de studenți, dar, în cazul lor, vor lipsi alte informații
- Ulterior echipele vor prezenta totalitatea informațiilor despre textul propus
- Studenții vor selecta lexemele conform claselor morfologice. (de exemplu Verbul: a se trezi, a se spăla, a se îmbrăca, a se duce, a urca, a intra, a saluta, etc...)

Utilizatorul va completa tabelul relativ la corpusul activităților circumscrise aspectului morfologic: persoană, număr, modul, timpul, diateza

Caracteristica acestei metode este faptul că are proprietatea de a corela abilitatea utilizatorului de a înțelege un text scris, de a-l organiza ideatic și de a selecta lexemele conform unor principii de selectare. Corpusul gramatical al studentului va fi completat etapizat.

2. Metoda secvenței vizuale - lipsă

Metoda propusă de P. Torresan presupune faptul de a oferi studenților grupați în două echipe câte o parte a aceluiași tablou. Ulterior studenții din echipa A vor prezenta descrierea părții lipsă, iar utilizatorii din echipa B vor desena (în cazul în care această activitate ar presupune un volum temporal nejustificat, ar putea realiza desene online) în baza informațiilor receptate de la colegi. Echipa B va realiza aceeași activitate. Grupul de utilizatori ar putea conține 5-6 echipe. Apoi toate imaginile rezultate vor fi prezentate sub formă de galerie cu : nivelul 1 – imaginea originară / nivelul 2 – imaginea realizată de studenți. Fără îndoială, vor urma discuții după modelul:

- Fiecare echipă va comenta gradul de similitudine dinte imaginea inițială și cea produsă de utilizatori
- Comentariul colegilor relativ la gradul de similitudine
- Exprimarea opiniilor

Variații ale metodei:

1. Pictura pe numere (în mod deosebit pentru etapa în care se studiază culorile, adjectivul, etc)
2. Împrumut de piese puzzle. Utilizatorul poate primi o imagine incompletă. Profesorul va oferi instrucțiuni referitoare la toate detaliile care ar trebui să fie în imagine. Apoi utilizatorul va merge la colegii săi pentru a căuta piesele lipsă.

Metoda are avantajul de a crea o corelarea dintre plasarea spațială a unei piese materiale într-o imagine cu aranjarea unor cuvinte în enunțuri, enunțuri - în text.

3. Metoda imaginilor fără personaje.

Utilizatorul A primește imaginea completă a unui tablou , având în cadrul lucrării și personaj/ personaje, utilizatorul B va avea același tablou , dar fără personajele prezente în tabloul originar. Utilizatorul B, poate deduce informații despre personaj pornind de la contextul vizual. (Metoda poate fi aplicată în cazul în care se achiziționează elementele de vocabular referitoare la profesii). O altă variație ar fi ca utilizatorul A să realizeze o descriere a activităților unui personaj, iar acesta să deducă unele date despre el: profesia, aspectul fizic, elemente de vestimentație, etc...). O alternativă eficientă a acestei metode ar fi ca utilizatorii B să aleagă dintr-o galerie de personaje acea variantă care ar corespunde informațiilor oferite. Metoda este mai eficientă în cazul în care se propun mai multe fragmente mici de texte.

4. Metoda dezbaterilor în baza unei experiențe

Grupul de studenți poate fi împărțit în câteva echipe mici. Fiecare echipă va vizita un loc interesant din comunitate. Ulterior va prezenta în n număr de minute (până la cinci) descrierea experienței de a realiza o vizită în localitate. Ceilalți utilizatori vor completa fișa cu întrebări. Apoi , studentul va avea câteva minute pentru a răspunde la întrebări. Astfel se va realiza o combinare dintre metoda interviului și conversațiilor

amiabile. Astfel de metode valorifică abilitățile de comunicare, dar și de interacțiune în cadrul grupului de studenți.

5. Metoda albumului de publicitate

Metoda presupune multiple modalități de realizare. Fiecare student ar putea primi aprox. 10 imagini cu obiecte aferente domeniului tematic studiat. Utilizatorul va selecta doar patru obiecte pe care le va descrie colegilor. Aceştia vor trebui să identifice obiectul, conform descrierii şi să formuleze întrebări suplimentare relativ la obiectul propus. Discuțiile în cadrul sălii de curs pot fi directe : utilizator / ceilalți colegi sau în perechi: Utilizator/ utilizator. Rolurile se pot inversa.

6. Metoda week-end în imagini.

În fiecare zi pe parcursul unei săptămâni utilizatorii fac câte o fotografie în diverse părți ale zilei. Ulterior , fiecare student întitulează imaginea și scrie două argumente în favoarea titlului propus. Studenții pot lucra în perechi, se vor scrie scurte comentarii sub fiecare fotografie a colegului. De asemenea, utilizatorul ar putea selecta o imagine preferată dintre cele propuse de coleg și va scrie un text argumentativ, conform algoritmului de scriere a unui text argumentativ, expunându-și ideile care au contribuit la alegerea realizată.

Se poate efectua o galerie cu cele mai relevante (în opinia utilizatorilor) imagini și text argumentativ.

Variația aceste metode poate fi aplicată la domeniul de orientare în mediul comunitar. Profesorul va prezenta un număr de 10-12 imagini cu diverse locuri din localitatea unde învață utilizatorul. Studentul va elabora un pașaport informațional referitor la fiecare imagine (de exemplu imaginea prezintă Teatrul Național ”Mihai Eminescu „ din Chișinău. Utilizatorul va răspunde la multiple întrebări versus această imagine, în funcție de nivelul de competență lingvistică și de comunicare la care se află. Astfel ar putea răspunde la întrebări de felul: unde se află...?, Când a fost fondat...?, Cine a fost arhitectul/ grupul de arhitecți...? , Prin ce este remarcabilă prezența sa în comunitate?).

La următoarea etapă , studentul va selecta informația vizuală – imagini pe coloana A și textele informativ -descriptive le scrie pe coloana B. Profesorul va solicita utilizatorilor să realizeze harta localității și să plaseze adecvat toate imaginile propuse, pe aplicație online, imaginile vor avea atașate și textele. De asemenea vor fi prezentate câteva situații – problemă care vor consta în solicitarea și acordarea de informații. De exemplu: un turist solicită o informație despre modul de a se deplasa până la punctul B de la o persoană autohtonă. Studentul B va descrie traseul pentru a ajunge la destinație. Explicația clară ar putea fi înregistrată, iar pe materialul digital se vor putea plasa multiple trasee comentate.

O altă variație a acestei metode este învățarea bazată pe proiecte: pentru utilizatorii care participă la conferințele studențești și pot elabora proiectări didactice axate pe

cercetare. Studenții din orașul A vor deveni ghizi pentru colegii lor, le vor prezenta 7-10 locuri remarcabile, vor atașa textele descriptiv-informative și le propune și trasee ghidate cu înregistrări audio. Surprinzător ar fi dacă utilizatorii din orașul A ar descrie orașul și traseele din localitatea B unde se află colegii parteneri.

Bineînțeles , rolul celeilalte echipe va fi identic.

7. Metoda „Cadranul cu trifoi”

Fiecare utilizator va primi o foaie A4, care va fi împărțită în patru părți egale. Fiecare compartiment va avea un titlu: de exemplu – Copilăria / Titlul generic și patru subtitluri: prieteni, culori, succese, gusturi. De asemenea în fiecare compartiment va fi desenat un trifoi, iar utilizatorul va indica pe fiecare frunză câte un lexem relevant. Ulterior studentul va realiza o prezentare structurată pornind de la cuvintele -reper expuse în tabel. O altă etapă în realizarea metodei este activitatea de prezentare a informațiilor proprii unui coleg, acesta, la rândul său va solicita noi informații și va realiza un text coerent pe care-l va prezenta grupului de utilizatori. Astfel metoda presupune prezentarea propriilor amintiri sau preferințe, dar și prezentarea preferințelor și amintirilor colegilor. Astfel de activități implică o comunicare autentică, empatie și capacitatea utilizatorului de a solicita și oferi informații.

8. Metoda celor cinci modificări ale poveștii

Studenții au avut posibilitatea să analizeze modalitatea de a accesa catalogul electronic al unei biblioteci din localitate(www.hasdeu.md; http://catalog.bnrm.md)

La sugestia profesorului vor selecta un text și vor completa fișa de solicitare a cărții. Ulterior vor merge la bibliotecă pentru a lectura textul. Revenind în sala de curs profesorul va crea echipe mici de 2-3 studenți. Fiecare echipă va face cinci modificări în textul citit. Echipa va prezenta textul modificat, iar ceilalți colegi vor identifica modificările (Este mai eficientă activitatea dacă fiecare echipă ar avea textul propriu, care a fost studiat anterior de întreaga clasă. (Din experiența profesională am lucrat cu textul ”Balada celor cinci motănași” de Ion Druță și Fata babei și fata moșneagului de I. Creangă/ partea 1/ (Druță, 1997; Creangă, 2015) text recomandat de manualul de Limba și literatura română , clasa a cincea, vorbitori nativi).

O altă variație a metodei a constat în posibilitatea studenților de a vedea spectacolul regizat în baza textului studiat. După vizionarea spectacolului am realizat o diagramă a similitudinilor și diferențelor dintre text și spectacol. Activitatea ar putea pune accentul și pe abilitățile de memorare și înțelegere a unui discurs/ mesaj oral. De exemplu utilizatorilor li se povestește un text modificat, pe care ei încearcă să-l înțeleagă și să-l memoreze. Ulterior li se prezintă textul scris, iar studenții vor căuta modificările pe care și le amintesc.

Stratificări ale abordării textuale : receptarea aspectelor de coeziune și coerență ale mesajului Din perspectiva configurării activităților pragmatice, în sala de curs, de receptare a diverselor tipuri de texte – narative, descriptive, argumentative, funcționale,

putem stabili două viziuni fundamentale. Primul aspect se referă la înțelegerea generală a textului, iar al doilea la înțelegerea analitică. Stratificarea activităților conceptualizate de cadrul didactic va face referire la ambele tipuri de receptare, prin urmare, considerăm că este util și oportun să prezentăm modalități de operaționalizare a obiectuvului de înțelegere globală și analitică a unui text.

Pentru înțelegerea:

- **Globală (paradigma Gestalt)** (Rațiu (coord.), 2016)

  1) Cadrul didactic propune pentru lectură un text de studiu în concordanță cu nivelul de competență lingvistică și de comunicare a utilizatorului,

  2) Studentul stabilește la prima lectură tema generală a textului propus

  3) Ulterior numește o idee sau două pe care ar fi considerat-o importantă pentru el, după prima lectură

  4) Extinderea textului studiat spre alte discipline cu teme similare, de exemplu, în cazul în care e tema *prieteniei sau a dragostei, sau a relațiilor sociale,* profesorul va oferi utilizatorilor unul sau mai multe obiecte de artă plastică la aceeași temă și le va solicita să stabilească aspectele de corelare tematică, acelaşi item se poate realiza și cu fragmente muzicale, elemente de teatru, secvențe de cinema sau imagini din galeriile de artă

  5) Utilizatorilor li se va solicita să scrie o idee din text pe care o consideră ei ca fiind importantă, în propriul sistem cogntiv-valoric, ulterior vor completa conexiunea în triadă dintre enunțul propriu și corelarea cu textul studiat și cu alt element transdisciplinar

  6) Se va scrie un text argumentativ prin care utilizatorii își vor expune opiniile în favoarea opțiunilor selectate (textul poate fi structurat sau în formă liberă)

  Model de text structurat

  - Care ar fi câmpul ideatic generat de titlul textului propus? (Elemente denotative și elemente conotative, sens/semnificație, tranzitivitate/reflexivitate)
  - Care sunt ideile care fac conexiunea dintre titlul și tema textului?
  - Care elemente din produsul artistic adiacent (pictură, secvență de film, de muzică, sculptură, elemente arhitectonice), au legătură cu tema generală?
  - Care este nivelul de conexiune dintre aceste două exponente artistice, doar la nivel tematic sau și la nivel ideatic?
  - Cum argumentează conexiunea dintre ideea considerată importantă pentru student și aspectele produsului artistic?

Abordarea intermediară dintre înțelegerea globală și cea analitică va cuprinde elementele de comprehensiune a textului la nivel de lexic și corelarea acestora cu extinderea în produsul artistic adiacent.

La această etapă propunem următorul *algoritm*:

- Intrarea în text. Utilizatorilor li se propune să recitească textul și să identifice cuvintele necunoscute sau asupra cărora există un anumit grad de ambiguitate în utilizare.
- Expunerea articolului lexicografic referitor la fiecare cuvânt.
- Transferul/convertirea textului poetic în expunerea etapizată conform firului narativ.
- Descrierea narativă a secvenței produsului artistic propus adiacent (în mod similar, cu noțiunea de *intrare în text,* folosim tehnica *intrare în tablou, în secvența de cinema, în fragmentul muzical*).

Model de receptare analitică a textului liric

Referitor la prima parte a procesului de receptare a textului liric, vom opta pentru varianta structuralistă de interpretare a textului.

a) Structuri fonetice (figuri de sunet), identificarea figurilor de sunet și a structurilor fonetice și comentarea rolului acestora : manifestarea plenară a competențelor fonologice ale utilizatorului.
b) Nivelul morfologic, rolul stilistic al diverselor părți de vorbire
c) Identificarea figurilor de stil și comentarea acestora în contextul atmosferei/stării de spirit generate de universul liric al poeziei moderne(pentru utilizatorii care, ulterior, vor face studii de masterat la Facultatea de Litere).

Referitor la structura algoritmului de receptare a textului putem afirma că se încheie cu formularea judecăților de valoare și expunerea emoțiilor, sentimentelor, valorilor, atitudinilor derivate ale textului și percepute/receptate de către student.

Utilizatorilor li se cere, din lista de emoții, să marcheze cromatic cele prezente în text: *adorație, agitație, agonie, amuzament, anticipație, anxietate, ardoare, confuzie, copleșire, curiozitate, deprimare, desconsiderare, dezamăgire, dezgust, disperare, dispreț, dorință, dragoste, dor, durere, empatie, enervare, entuziasm, exaltare, ezitare, fericire, frustrare, furie, gelozie, groază, hotărâre, indiferență, invidie, iritare, încredere, îndoială, înfrângere, îngrijorare, jenă etc.* Sentimentul/emoția/starea de spirit principală va fi marcată cromatic, emoțiile adiacente/directe, de asemenea se marchează cromatic, iar printr-o altă culoare se vor marca sentimentele și emoțiile sugerate indirect.

O altă metodă utilizată pentru receptarea textului liric modern este *radiografia emoțiilor,* metoda constă în scrierea *jurnalului dublu,* care presupune:

- În primul compartiment se vor completa enunțuri de genul - ***Simt entuziasm când... îmi reușește un obiectiv...***
- În al doilea compartiment utilizatorii vor completa enunțurile, însă nu în baza conceptelor personale, ci făcând referire la textul liric studiat. O modificare a metodei ar fi ***Jurnalul cu intrare triplă,*** care presupune, în primul compartiment determinarea valorii, atitudinii, emoției, în al doilea compartiment presupune

atitudinea studentului față de componentele compartimentului anterior, iar în compartimentul al treilea elevii vor scrie citatele de text.

Metoda poate avea și o altă variațiune – ***cadranul.***

1) Valori și emoții
2) Atitudini personale
3) Citate din text
4) Corelarea cu produsul artistic adiacent

Unul dintre obiectivele importante ale monitorizării receptării textului este *identificarea – determinarea – conturarea* profilului *personajului (a se vedea corelarea cu metoda tabloului fără personaje).*

Relativ la tipologia personajului, propunem metoda *Oaselor de pește,* care presupune aranjarea grafică a *oaselor* ca într-o reflecție de oglindă, e vorba de o prezentare dihotomică a ideilor, iar *capul și coada* pot corespunde celor două tipuri în tipologia personajului – *patern transcendental și cealaltă tipologie – senzorial cotidian.*

Remarcăm, de asemenea ***Brainstormingul,*** ca o altă metodă în determinarea *avatarurilor eului liric-narativ. Introducerea textului liric se va realiza în funcție de nivelul de competență lingvisticocomunicativă a utilizatorului, dar în concordanță cu domeniul de interes al studentului (este oportună, în mod deosebit, pentru studenții care învață RLS pentru a-și continua studiile de masterat/ doctorat la Facultatea de Litere)* Ca proiect semestrial, studenții ar putea realiza o antologie de poezii semnificative pentru tipurile de eu: *1) eul scindat, 2) eul agonic (sau alienat), 3) eul reflexiv/meditativ, 4) eul hiperemic, 5) eul apolinic, 6) eul social, 7) eul hipersensibil, 8) eul lepros, 9) eul creator, 10) eul biografic, 11) eul stihial, 11) eul problematizat, 12) eul domestic, 13) eul profetic, 14) eul dionisiac, 15) eul orfic, 16) eul contemplativ, 17) eul sisific, 18) eul proteic, 19) eul narcisic*. Utilizatorii vor avea ca sarcină de: învățare prin intermediul proiectelor, să realizeze o antologie de poezie lirică modernă, după următorul algoritm:

- Stabilirea principiilor și criteriilor în baza cărora se va face selecția textelor lirice
- Clasificarea tipologiei eului liric
- Selectarea autorilor moderni din opera cărora se vor selecta poeziile relevante pentru un anumit tip de *eu liric*
- Identificarea autorilor din literatura universală, care prezintă relevanță prin opera lor cu textele lirice selectate
- Prezentarea în oglindă, pentru fiecare tip de *eu liric* a unui text poetic modern din literatura română și cea universală
- Completarea casetei de interpretare, în care utilizatorii vor formula câteva argumente, conform structurii enunțului argumentativ, pentru a încadra textul ca fiind relevant pentru un anumit tip de *eu liric.*
- Determinarea tipului eului liric, care se manifestă preponderent într-un anumit curent literar

- Prezentarea designului paginii în triada textuală: poezia din literatura română, poezii din literatura universală și text argumentativ.
- Prezentarea tripticului artistic
- Un tablou/pictură relevantă din operele universale, unul din cea românească și o imagine din orice domeniu artistic selectat de student.
- Grupul de studenți vor prezenta antologia în format e-book
- Lansarea cărții – *Antologia tipologiei eului liric* conform unui scenariu de promovare creat de elevi.
- Alți actori ai procesului de educație: profesori, bibliotecari, colegi de la alte instituții ar putea scrie și prezenta câte o recenzie asupra antologiei prezentate.

O altă modalitate de relevare a corespondenței dintre *cuvântul poetic și comunicare VS ludic* este cea a aplicării diverselor abordări. O primă abordare ar fi caracterizată prin alternanța întrebare – răspuns. Utilizatorilor li se propune să lucreze în echipă și să lectureze poezia primită, apoi formulează mesajul textului și-l comentează din perspectiva experienței proprii. Referitor la textele narative/ descriptive/ argumentative putem propune metoda explicitată mai sus a interviurilor pornind de la diverse surse : imagini, fotografii , texte, resurse audio-vizuale, etc... Abordarea receptării textului literar se pretează metodei *Cascada,* deoarece textul scris de prima grupă trece la a doua, care-l completează cu informații din istoria literară și despre viața autorului. Bineînțeles, fiecare grup va primi o fișă pentru completare de la o echipă vecină. Ulterior, studenții vor lua textele completate de la colegi, le vor citi și își vor însuși materialul cognitiv. Din fiecare echipă va fi selectat un student, care va avea rolul de a realiza metoda *Interviului.* Echipa va realiza următorii pași:

- Formularea întrebărilor generale referitoare la primele impresii postlectorale asupra textului liric
- Formularea întrebărilor, care realizează conexiunea cu mesajul global al poeziei
- Chestionarea intervievatului referitor la mesajul global al poeziei, în corespondență cu *biografia autorului, curentul literar din care face parte, realitățile social-istorice în care a activat poetul*
- Formularea întrebărilor care fac referire la: tipologia eului liric, atmosfera sugerată de universul poetic, repetarea motivelor, rolul figurilor de stil în textul poetic.

Nota Bene !

Studentul care are rolul de a realiza interviul, poate fi în diverse contexte – *colegul autorului, un critic literar/jurnalist din alt curent literar, un specialist dintr-un alt spațiu lingvistico-literar. Din experiența proprie remarcăm proiectului "Cartea A4" realizat în baza textelor lirice ale poetului Iulian Filip și multiple texte poetice lirice ale Claudiei Partole.* Pentru autentificarea și creșterea motivației intrinseci a studenților, interviurile se pot înregistra și vor fi atașate antologiei create de echipa de utilizatori.

O altă perspectivă a textelor propuse spre cercetare este ***abordarea tematică***. Utilizatorilor li se propune să realizeze consecutiv sarcini prin care să numească tema textului şi să o coreleze cu conceptul despre lume a autorului, să prezinte grafic emoţiile şi sentimentele aferente temei propuse, să propună un alt model grafic, cu alte sentimente şi emoţii, derivat din aceeaşi temă, să compare organizatorii grafici ai emoţiilor şi sentimentelor în cadrul creaţiei aceluiaşi autor, în cadrul creaţiei a doi-trei autori din literatura română sau, prin extensie, şi a autorilor de texte literare cu teme şi motive similare din literatura universală. Ca o variaţie a abordării tematice ar fi activitatea de comparare şi interpretare a organizatorilor grafici, care exprimă sentimentele şi emoţiile prezente în textul studiat.

Al treilea tip de abordare în receptarea textului propus în cadrul unităţii de învăţare, este abordarea poetică. Studenţilor li se va propune să realizeze un reportaj în baza unui text descriptiv, referitor la etapa de elaborare a unui text poetic. Metoda **Jocului de rol** îl va încadra pe utilizator întrun context în care se identifică cu poetul. El va descrie prin utilizarea elementului axiologic - empatizarea, modul în care şi-a elaborat propriul text. Elementele descriptive vor conţine: conceptul poetului despre *ars poetica, poezie, poeticitate, univers poetic.* Se vor descrie elementele de limbaj particulare ale poetului, precum şi ipostazele eului poetic, utilizatorul va expune modalitatea de modificare a stărilor emotive ale eului liric şi reprezentarea acestora prin particularităţile de poeticitate ale limbajului. În concluzie, utilizatorul va explica de ce poetica autorului este una redundantă din perspectiva sugestiei sau al vidului comunicant. Din această perspectivă, propunem ca anterior, să se fi analizat studiul lui Alexandru Cistelecan ***Poetica prea-plinului vs poetica preagolului.***

Următoarea etapă în receptarea textului liric se numeşte ***Analiza de tip close-reading.*** Acest tip de analiză include:

- Cu ce lexem debutează ultima strofă?
- Prin ce se particularizează expresia poetică?
- Care este rolul interjecţiei, onomatopeelor etc, din textul liric?
- Ce fel de imagini artistice se realizează?
- Ce fel de figuri de stil sunt prezente în poezie?
- Ce ar putea sugera un joc verbal?
- Care este dimensiunea temporală a imaginarului?
- Care este ideea centrală? Cum evoluează tensiunea lirică?
- Care este diferenţa semnificaţiei într-o lectură pe verticală?
- Care este finalitatea rostirii poetice? (Raţiu, (coord), 2016, p.18-19)

Caracteristica acestei etape constă în tranşarea textului integral în diverse componente ale acestuia: semnificaţii conotative şi denotative la nivel de lexem, valorile stilistice ale diverselor categorii morfologice, corelarea dintre reverberaţiile stilistice ale categoriilor morfologice şi imaginile artistice configurate în text, precum şi comentarea,

interpretarea și integrarea figurilor de stil atât pe nivelul imaginii artistice punctuale, cât și la nivelul stării universului poetic. Utilizatorul va realiza corelarea algoritmică dintre mesajul global al poeziei, ideile derivate în mod direct și ideile sugerate indirect. Un rol aparte îl va avea, de asemenea, și comentarea/interpretarea structurii textului poetic atât la nivel conceptual-ideatic, cât și vizual-tipărit. Putem afirma, pe bună dreptate, că acest tip de analiză își legitimează titlul de citire închisă, deoarece are o abordare imersivă cu elemente de comentare și interpretare prin comprehensiune a elementelor componente intrinseci ale textului poetic.

Ultimul tip de receptare a textului liric se referă la abordarea arhetipală, astfel utilizatorilor li se va propune metoda ***Labirintului.*** Pe tabla interactivă se va afla imaginea unui labirint, în centrul căruia va fi reprezentată o imagine semnificativă pentru tema adiacentă textului poetic. La punctul de start al labirintului se va afla plasată o imagine care îl caracterizează pe studentului sau grupul de studenți ce realizează sarcina. Primul grup de *obstacole* vor reprezenta multiple imagini care fac referire la posibile ipostaze ale eului liric, utilizatorul va depăși doar obstacolul concordant cu textul poetic studiat. Al doilea tip de sarcini vor propune utilizatorilor să se deplaseze pe lângă imaginile care sunt în armonie cu elementele de timp și spațiu din cadrul textului poetic (Rațiu (coord.), 2016). În traseul propus se vor identifica și alte personaje lirice, iar el se va deplasa doar pe lângă personajele amiabile. ***Labirintul*** va conține imagini care reprezintă multiple acțiuni, stări (verbe), iar firul va trece doar pe lângă cele menționate în textul studiat.

CONCLUZII

1. Textul – element al structurii de comunicare globală poate avea multiple moduri de expunere : narativă, descriptivă, argumentativă și funcțională
2. Fiecare modalitate de expunere a textului corespunde unei circumstanțe de comunicare
3. Textul poate cuprinde elemente valorice intrinseci/ generic numite- coeziunea textului/ și aspecte care fac referire la realitățile circumstanțiale/ generic numite- coerența textului/
4. Interpretarea unui text se poate realiza pornindu-se de la tipurile de interpretare : tematică, poetică, arhetipală, structurală
5. Metodele pot fi interpretate ca fiind eficiente doar ulterior validării acestora de utilizatori.
6. Validarea unei metode este în corelare cu modul de învățare a studentului și de predare a cadrului didactic
7. Metodele pot fi adaptate și pot comporta variații ca urmare a valorificării experiențelor lingvistice și profesionale ale participanților la procesul de studiu.

Referințe bibliografice

Bollettino ITALS, iunie, 2025, ISSN :2724-5888, Veneția

Creangă I, Fata babei și fata moșneagului, editura Ion Creangă, București, 1992, ISBN: 973-25-0294-0

Dialog cu textul liric (coord. Bogdan Rațiu), editura Eikon, 2016

Druță I, Balada celor cinci motănași, editura Cartier, Chișinău, 2015, ISBN: 978-9975-79-980-5
www.hasdeu.md

www.catalog.bnrm.md